

Чорнобильська зона відчуження: випробування... пільгою

Поки в міністерствах розбираються «з теорією», чи проводити атестацію робочого місця у чорнобильській зоні відчуження, чи ні, за якими критеріями, у людей не приймають документи на належну їм пільгову пенсію. Не тому, що працівники не хочуть проводити атестацію робочого місця, а тому, що ніхто не знає, як це зробити.

Ось уже протягом п'яти років працівники Чорнобильської зони відчуження намагаються повернути належну їм пільгу, за якою стаж роботи у зоні відчуження зараховувався за рік як півтора року. Пільгу цю було встановлено ще постановою ЦК КПРС, тобто ще за Радянського Союзу. У подальшому дію її було продовжено вже українськими постановами, які для Кабінету Міністрів України готувало Міністерство з надзвичайних ситуацій. Так тривало до 2006 року, коли Міністерство фінансів стало наполягати, аби державну програму, під виконання якої працівники зони відчуження отримували кошти, було передано до Міністерства праці та соціальної політики України (9 грудня 2010 року міністерство реорганізоване в Міністерство соціальної політики України). Таким чином, це міністерство стало головним розпорядником відповідних бюджетних коштів, і у 2006 році постановою для Кабінету Міністрів розробляло вже не МНС, а Мінпраці. Тоді і було в ній вилучено запис, за яким працівники зони мали право на пільгову пенсію, фактично було визнано у зоні відчуження нормальні умови праці. Як наслідок, Пенсійний фонд перестав приймати документи від працівників зони відчуження на оформлення пільгової пенсії.

Завдяки численним зверненням профспілки, 2007 року запис у постанову Кабінету Міністрів повернули (нова постанова вносила доповнення до чинної 2006 року), здавалося б, справедливість було поновлено. Але тоді урядовці «помітили», що надання працівникам чорнобильської зони

відчуження пенсійної пільги не відповідає нормативним вимогам українського законодавства, за якими призначаються пільгові пенсії, тобто «без проведення атестації робочих місць не може бути визначено пільгу».

Акція протесту, проведена представниками Чорнобильської об'єднаної організації профспілки та первинною профспілковою організацією ДСП «Чорнобильська АЕС» у грудні 2012 року.

Фото Людмили ГАП'ЮК

Відтоді розпочалися поневір'яння працівників зони відчуження через неможливість оформлення пільгової пенсії у зв'язку з неможливістю проведення згаданої атестації, а точніше — відсутністю критеріїв проведення її саме у зоні відчуження. 2008 року Мінпраці без атестації робочих місць заборонило Пенсійному фонду приймати документи на пільгову пенсію працівникам зони. 16 березня 2008 року ініціативна група Атомпрофспілки добилася зустрічі з Прем'єр-міністром Юлією Тимошенко. У протоколі рішення зустрічі було записано про необхідність вирішення цієї проблеми. Уряд дав доручення, за яким за 2006—2007 роки документи на пільгову пенсію праців-

никам зони було прийнято «заднім» числом. У 2008 і 2009 роках питання також було «закрито», внаслідок наполягань профспілки було досягнуто згоди з міністром праці і соціальної політики Людмилою Денісовою, що міністерство даватиме згоду Пенсійному фонду приймати документи від працівників зони без атестації, як колись, за попередніми нормами. А тим часом продов-

убезпечитися від дії радіації. Існує два основні види захисту: час перебування біля джерела і відстань від нього, тобто можна зменшити ці показники. Можна захистити себе відповідним одягом, обладнанням, маніпуляторами-роботами тощо. Однак для зони відчуження такі критерії і такий захист розробити неможливо. У зоні не можна атестувати робоче місце за радіаційним фактором. Зона відчуження —

жувалися офіційні переговори між соціальним міністерством і профспілкою, які тривають дотепер, чи проводити атестацію робочих місць та за якою методикою.

Як порухати радіацію у зоні відчуження

— Можна було б зарахувати нас до працівників, які займаються радіоактивними джерелами, — зазначає Представник Атомпрофспілки у Чорнобильській об'єднаній організації профспілки Микола Тетерін. — Біля «джерела» можна виміряти рівень опромінення, помножити його на час перебування і таким чином визначити отриману радіоактивну дозу. Потім порівняти її з нормативними вимогами і з'ясувати, належить пільга чи ні. За цих умов можна, навіть,

це суцільне велике відкрите радіоактивне джерело, і працівники постійно перебувають усередині цього джерела, працюють тут і живуть. Головна проблема: ми не можемо визначити рівень внутрішнього опромінення — що ковтули наші працівники з повітрям. На самих підприємствах зони за радіаційним фактором «чистіше», ніж на вулиці, де рівень радіаційного забруднення постійно змінюється: провели земельні роботи, подув вітер з «атомки» — радіація збільшується, пройшов дощ — зменшується, взимку — менше, влітку — більше. Радіаційна ситуація у зоні залишається весь час складною: за якимись показниками є поліпшення, за іншими — погіршення.

(Закінчення на 2-й стор.)

Чорнобильська зона відчуження: випробування... пільгою

(Закінчення.)

Початок на 1-й стор.)

Проблема до критичної доведено штучно

24 лютого 2010 року з'являється постанова Кабінету Міністрів, що дає підставу працівникам зони відчуження для отримання пільгової пенсії: «Про доповнення Списку №1 виробництв, робіт, професій, посад... зайнятості в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах... затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 січня 2003 р. № 36». Цією постановою було також вказано, що працівникам зони призначається пенсія за віком на пільгових умовах починаючи з 1 січня 2010 року.

Здавалося б, на цей раз можна було б святкувати перемогу. І знову не все так просто. Загальний пільговий список передбачав обов'язкове проведення... атестації робочих місць.

«Стало зрозуміло, що без цієї атестації не обійтись, — продовжує Микола Тетерін. — Мінпраці наголошувало: «Так, право у вас на пільгову пенсію є, але воно не підтверджено атестацією робочих місць».

Ми не проти, але за якою методикою? Проблему доведено до критичної штучно. Нічого не змінилося в умовах праці працівників зони відчуження. 20 років ми працювали за одними нормами, на 21-му в урядовців «відкрилися очі». Є закон про правовий статус радіоактивно забрудненої території, за яким законодавчо встановлено статус кожного постраждалого унаслідок аварії на ЧАЕС регіону. Однак зона відчуження, з якої виселили усіх її мешканців, її статус таким чином не віднормовано. Якщо визначено, що там жити не можна, а ми там і живемо, і працюємо, то чи залиште працівників чорнобильської зони у спокої, чи змінюйте зрозумілим чином закони».

Постанова також передбачала визначення переліку підприємств зони, працівники яких мають право на таку пенсію, і список яких мало затвердити МНС та погодити Мінпраці та МОЗ. Список підприємств, працівники яких можуть розраховувати на пільгову пенсію, два роки узгоджували, не підписували, обрязали. У 2012 році профспілка питання «пробила», — виїшов наказ МНС, що ос-

таточно визначав список. Його було підписано Міністерством соціальної політики та зареєстровано у Міністерстві юстиції. Отже, з боку керівництва чорнобильської зони відчуження було виконано умову для отримання пільги. Залишилося вироблення критеріїв проведення атестації. Розробити їх мало Міністерство охорони здоров'я. Однак воно вкотре визнало, що для зони відчуження розробити їх неможливо за традиційними фізичними параметрами.

Останній бій?

«Сьогодні ми «пробиваємо» прийняття порядку проведення атестації робочих місць у зоні відчуження, — продовжує М. Тетерін. — Ми дали гарантії, що людям, яким було відмовлено у ці роки у пільговій пенсії, буде зроблено перерахунок, адже ми не проводили атестацію робочих місць не з власної вини — чекали на методику. П'ятий рік посліпль відбувається затягування вирішення питання. За одними урядовими документами, працівники зони мають право на пільгу, за іншими — право слід доводити. На жаль, наші чиновники зазвичай займають з двох можливих

саме таку позицію, що погіршує працівнику становище».

Після акції протесту, проведеної представниками Чорнобильської об'єднаної організації профспілки та первинною профспілковою організацією ДСП «Чорнобильська АЕС» у грудні 2012 року перед стінами Міністерства соціальної політики тодішнє керівництво міністерства заповнило, що за два тижні питання буде врегульоване. Минули вже тижні після нового року, а проблема не розв'язується. Нещодавно відбулася зустріч нового міністра соціальної політики Наталії Королевської у Будинку профспілок з представником Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань. Голова Атомпрофспілки України Валерій Матов порушив цю тему і передав міністру документи з пропозиціями і наголосі на робочій зустрічі. Якщо питання і далі буде затягуватися, працівники чорнобильської зони відчуження мають намір вдатися до радикального аргумента — акції протесту під стінами Кабінету Міністрів та Уряду.

Слава СТАНІНА